

OECD *Multilingual Summaries*

Development Co-operation Report 2010

Summary in Hungarian

Fejlesztési együttműködés - 2010. évi jelentés

Összefoglalás magyarul

- Az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottsága (Development Assistance Committee, DAC) által kiadott Fejlesztési együttműködési jelentés kulcsfontosságú éves referenciadokumentum a nemzetközi segélyezésben tapasztalható legfrissebb nemzetközi tendenciák elemzéséhez és statisztikáihoz.
- A Millenniumi Fejlesztési Célok (MDG) elérésére még rendelkezésre álló öt év alatt bőven lesz tennivaló. Sőt, az utóbbi évek gazdasági, élelmiszer- és klímaváltozási válságában a feladat az eddigieknél is nagyobb kihívást jelent. Ez a jelentés ismerteti a DAC gyors válaszreakciót, amelyeknek eredményeképpen a válságok fejlesztési dimenziója szilárdan felkerült a politikai napirendre, a fejlesztési közösség pedig a nagyobb mértékű segélyek és a hatékonyabb kiosztás pályájára állt.
- A gazdaságilag bizonytalan időszakokban különösen fontos, hogy a segélyek ár/érték aránya megfelelő legyen, és biztosított legyen a visszaélések elkerülése. A fejlesztési közösség által adott válaszokban fontos szerepet játszott a korrupcióellenes küzdelem középpontba állítása, a világos fejlesztési célok kitűzése és kommunikálása, az egyre inkább a fejlődő országok saját rendszereire támaszkodó kapacitásépítés, valamint a fejlődő országok legszegényebb 30%-ának fokozódó támogatása - amely kritikus lépés az MDG célok megvalósításában. A jelentés azt is bemutatja, hogy miként kívánják a DAC-tagországok biztosítani segélyeik hatásosságát az elkövetkezendő évtizedekben azáltal, hogy politikáikban rendre szerepet kap a klímaváltozás is, illetve hogy általánosabb, átfogóbb megközelítést alkalmaznak.
- A jelentés az interneten is olvasható, hogy az OECD DAC legfontosabb tevékenységei mindenki számára láthatóak legyenek, illetve hogy az elemzésekhez és statisztikákhoz való azonnali és egyszerű hozzáférés is segítse a segélyezési közösség igényeinek kielégítését.

„Az élelmiszer-, energia- és gazdasági válság együttes hatása komoly kihívást jelent a fejlesztési közösség számára, és súlyos kérdéseket vet fel a fejlesztések valódi hatásaival, azok kimutathatóságával és alapjaival, továbbá az ellenőrzésükre és elszámolásukra vonatkozó képességeinkkel kapcsolatosan.” Eckhard Deutscher, az OECD DAC elnöke

A Fejlesztési együttműködési jelentést évente adja ki az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottsága (DAC), amely fórumon a legnagyobb kétoldalú adományozók működnek együtt a fenntartható fejlesztés támogatásáért tett erőfeszítéseik hatékonyabbá tétele érdekében. A jelentés a nemzetközi segélyezés

legfrissebb tendenciáinak adatait és elemzéseit tartalmazza.

A jelentés bevezetőjében (1. fejezet) Eckhard Deutscher megjegyzi, hogy a Millenniumi Fejlesztési Célok (MDG) elérésére még rendelkezésre álló öt év alatt bőven lesz tennivaló. Az utóbbi évek gazdasági, élelmiszer- és klímaváltozási válsága következtében a feladat még annál is nagyobb kihívást jelent, mint amire a célok 2000. évi kitűzése során számítani lehetett.

A DAC az elmúlt egy évben úgy reagált a kihívásra, hogy a válságok fejlesztési dimenzióját határozottan a legfontosabb politikai napirendi pontok között tartotta, miközben a fejlesztési közösségnek segítséget nyújtott a legmegfelelőbb válaszok kidolgozásában. Deutscher megjegyzi, hogy a fejlesztési közösségnek kerülnie kell a túlzott válságkezelési/tűzoltási törekvéseket. Ehelyett világosan és következetesen tartania kell magát a segélyhatékonyságról szóló párizsi nyilatkozatban és az accrai cselekvési menetrendben (A melléklet) lefektetett alapelvekhez: „A világ gyökeresen megváltozott, fejlesztési céljaink azonban változatlanok”.

Az ígérek betartása

A pénzügyi és a gazdasági válság mélységének világossá válásával párhuzamosan a fejlesztési közösség szigorúan figyelemmel kísérte a hivatalos fejlesztési támogatások (ODA) elvárt szintjének teljesülését. A megkönnyebbülés szinte tapintható volt, amikor a DAC közzétette 2008. évi ODA számait, amelyek arra utaltak, hogy a segélyezési mennyiségek elérték minden idők legmagasabb értékét: 121,5 milliárd dollárt. A legtöbb DAC-adományozó a segélyek további növelését tervezi, bár még mindig akad tennivaló a Gleneagles-i G8 és ENSZ „Millennium +5” csúcstalálkozókra tett vállalások teljesüléséig, amelyek a segélyek összegének 130 milliárd USD összegre való megemelését tűzték ki célul 2010-ig, 2004-es áron számítva.* Vállalásait nem minden adományozó teljesítette, ami a többiek hitelességét is aláássa (1. és 8. fejezet). A DAC továbbra is folyamatosan ellenőrzi az adományozók segélyezési ígéreteinek teljesülését.

A segélyek kiosztási hatékonyságának fejlődését hűen tükrözi az, hogy az adományozók mennyire képesek a segélyeket kereskedelmi csatornák nélkül, vagyis az adományozó ország szállítójától függetlenül célba juttatni. A DAC-tagországok az accrai cselekvési menetrend keretében ígéretet tettek segélyeik kereskedelmi függetlenítésének felgyorsítására. Ugyanakkor, noha az adományozók jelentései szerint a kétoldalú hivatalos fejlesztési támogatások 79%-a szabad felhasználású (2007. évi adat), az adományozó országbeli szállítóknak küldött segélyek részaránya továbbra is komoly aggodalmat okoz.

* Mivel számos célérték a bruttó nemzeti jövedelem százalékában van meghatározva, az adományozó országok bruttó nemzeti jövedelmének csökkenése 2004-es áron összességében alacsonyabb összeghez (124 milliárd USD) vezetett.

A segélyezés működőképességének igazolása

A jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben az adományozó és a fejlődő országok polgárai egyaránt biztosítékot szeretnének látni arra vonatkozóan, hogy a segélyezés rendszere működik, megfelelő ár/érték arányt nyújt, valamint hogy a korrump kormányok nem élnek vissza vele. A fejlesztési közösség a következő módokon foglalkozik ezekkel a kihívásokkal:

- A korrupció legyőzése. A segélyhatékonyságról szóló párizsi nyilatkozat világos és gyakorlatias tervet fogalmaz meg a fejlesztési segélyek minőségének és pozitív hatásának a korrupció elleni küzdelem eszközével való javítására. Megköveteli, hogy az adományozók erőteljesebben támogassák a fejlődő országok korrupcióellenes törekvéseit, igazodva az országos kezdeményezésekhez és támogatva a korrupcióellenes reformok helyi kivitelezését. Az adományozók egyre többet költenek a szabályozás javítását célzó kezdeményezésekre azokon a területeken, ahol a korrupció a legnagyobb

valószínűséggel üti fel a fejét, így a beszerzéseknél és a pénzügyi felügyeleti rendszerek területén (7.1. ábra, 7. fejezet).

- **Hatáskezelés:** Számos DAC-tag úgy alakítja át fejlesztési rendszerét, hogy azt az „eredmények vezéreljék az eredmények érdekében”, vagyis hogy azok teljes mértékben a szegénység csökkentésére és az egyéb MDG célokra gyakorolt maximális hatásra irányuljanak (2. fejezet). Például egyre több adományozó indít olyan projekteket és programokat, amelyek a saját maguk és/vagy partnereik által elvárt eredményeken alapulnak, továbbá gondoskodnak a programjaikhoz kapcsolódó világos célkitűzésekről is, amelyek elősegítik az objektívebb hatáselemzést. Ezenkívül egyre több adományozó építi ki azokat a mechanizmusokat, amelyek biztosítják, hogy az eredményekkel kapcsolatos információkat más projektek és politikák is felhasználhassák. A rendszerek beágyazása - és a hangsúly áthelyezése a pusztán kimenetekről a szegénységre gyakorolt konkrét hatásokra és más fejlesztési prioritásokra - ugyanakkor minden donor számára komoly kihívást jelent.
- **A hatás mérése.** A fejlesztési célokra gyakorolt hatások mérését lehetővé tevő értékelés rendkívül fontos mechanizmus az átláthatóság és az elszámoltathatóság szempontjából. Az adományozók általi értékelést és a közös célokra való együttműködést megkönnyítendő a DAC új értékelési szabványok kialakításán dolgozik (2. fejezet).
- **A hatás kommunikálása.** A segélyezési összegek megfelelő kezelése és hatásossága nehezen igazolható és kommunikálható. Mivel a párizsi nyilatkozat alapelveinek középpontjában a folyamat - például a segélyek országos rendszereken keresztüli továbbítása vagy az adományozók közös munkája - áll, nehéz egy-egy konkrét eredményt egyik vagy másik adományozónak tulajdonítani. A DAC-tagok innovatív módszerekkel igyekeznek megoldani a hatásosság kommunikálásával kapcsolatos kihívásokat. Japán például a partnerországok saját (a fejlődés nyomán követését lehetővé tevő) teljesítményértékelési keretrendszerét használja fel jelentéseihez. Ezzel a módszerrel az adományozók közös mutatószámokat alkalmazhatnak, különös tekintettel a partnerországokkal egyeztetettekre (2. fejezet).

Kapacitásépítés a hathatós fejlesztésért

A segélyek csak akkor lehetnek hatásosak, ha az adományozók a partnerországok fejlesztési prioritásait és folyamatait saját fejlesztési politikáik és gyakorlataik elé helyezik. Ez egyebek mellett a segélyeknek az adott ország saját közigazgatási rendszerén keresztüli célba juttatását is jelenti (3. fejezet). A több évtizedes fejlesztési tapasztalatok alapján az országos rendszerek és politikák megkerülése gyengíti az adott ország képességét saját jövőjének meghatározására. Vajon az adományozók elérik azt az OECD-célkitűzést, hogy segélyezési törekvéseik túlnyomó többsége a helyi országos rendszereken keresztül valósuljon meg? A 2008-ban megvizsgált 54 fejlődő országba eljuttatott segélyek mindössze 45 százalékánál vették igénybe az adott ország pénzügyi irányítási rendszereit (3.1. ábra, 3. fejezet), sőt, egyes esetekben a partnerországbeli rendszerek igénybevétele is csökkent 2005 és 2007 között.

Számos adományozó például a korrupciótól vagy a kapacitáshiánytól való félelem miatt úgy érzi, hogy túlságosan kockázatos teljes mértékben egy fejlődő országra bízni azt, hogy mire használja fel a neki juttatott segélyeket. Az országos rendszerek igénybevételevel kapcsolatos vélt kockázatokat azonban az előnyök tükrében kell értékelni, amelyek gyakran nem kellően érthetők, vagy nem megfelelően kommunikáltak. Ennek egyik oka, hogy az előnyök intézményesek, hosszú távúak és szerteágazóak.

Az OECD/DAC az országos rendszerek használatára ösztönzi az adományozókat, támogatja ezen törekvéseiket, és örömmel tapasztalja, hogy egyes adományozók jelentős előrelépést tettek abban a tekintetben, hogy programjaikban szisztematikusan támogatják, illetve mérlegelik az országos rendszerek igénybevételeének lehetőségét. Az Európai Bizottság például belső információs rendszert hozott létre az

országos rendszerek igénybevétele terén tapasztalható tendenciák figyelésére. Egyes adományozók pedig a civil társadalmi partnerekre is nyomást gyakorolnak az országos rendszerek használata érdekében. A DAC létrehozott egy, az országos rendszerek erősítését és használatát elősegítő globális partnerségi szervezetet, amelyben adományozó és partnerországok is helyet kaptak, és amelynek elnökségét Ghána és az Egyesült Államok közösen látja el.

A jövő útja: A fejlesztés szokásos útjai ma már nem járhatók

Az MDG célok előttünk álló kihívásaival nem lehet óvatos és szűk fókuszú fejlesztési napirend alapján megbirkózni. Az elmúlt évek megmutatták, hogy a segélyeken kívül milyen óriási hatással vannak a fejlődésre a globális tényezők is. A további - a segélyezési rendszeren túlmutató - alapvető reformok és az összehangolt törekvések létfontosságúak.

Először is az éghajlatváltozás problémájának nem kellően hatékony kezelése jelentős mértékben aláássa a többi fő fejlesztési prioritás megvalósítását is (5.1. táblázat, 5. fejezet).

Miközben a fejlett világ az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését elősegítő stratégiákon dolgozik, valamennyi országnak alacsony széndioxid-kibocsátású növekedési pályára kell állnia. Ezen túlmenően a fejlett világnak segítségre van szüksége a már megváltozott éghajlat hatásaihoz való alkalmazkodáshoz. Az alkalmazkodást segítő intézkedéseknek a gazdaságpolitikák, fejlesztési projektek és nemzetközi segélyezési erőfeszítések szerves alkotóelemeivé kell válniuk. A DAC politikai iránymutatást dolgozott ki annak érdekében, hogy a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás minden szinten - így helyi szinten, projektszinten és a nemzeti politikák szintjén is - a fejlesztési együttműködések integráns részévé váljon. Míg a fejlődő partnerországoknak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás integrálását célzó erőfeszítések élére kell állniuk, a nemzetközi adományozóknak kulcsszerep jut ezen erőfeszítések támogatásában, akár közvetlen finanszírozással, akár a kapacitásépítés elősegítésével, például az éghajlatfigyelés, a klímaváltozás jövőbeli hatásainak felmérése vagy a nemzeti szintű alkalmazkodási prioritások meghatározása terén (5. fejezet).

Másodsorban, bár sok országnál előrelépés figyelhető meg a millenniumi fejlesztési célok elérése tekintetében, a fejlődő országok egyharmadánál lemaradás tapasztalható (6.1. ábra, 6. fejezet). Ez a mintegy 50 országból álló csoport a szegények között a legszegényebb. Legtöbbjükben a helyzetet erőszakos konfliktusok és gyenge szabályozás is súlyosbítja. És bár ezek az országok a teljes ODA összeg 38%-át kapják meg, az ezekben a törekeny államokban fennálló körülmények további javítása alapvető fontosságú az MDG célok elérése érdekében. Felismerve, hogy a törekeny államokra külön figyelmet kell fordítani, az OECD fejlesztési miniszterei aláírtak egy tíz alapelvből álló, a törekeny államok és helyzetek megfelelő nemzetközi kezelését szabályozó nyilatkozatot (2007). Az alapelvek megvalósulásának figyelése érdekében hat törekeny államban végzett munka bebizonyította, hogy az alapelvek jól használható keretet biztosítanak az ilyen összetett és bonyolult környezetekben végzett tevékenységekhez.

Harmadsorban, a legtöbb alacsony jövedelmű ország úgy látja, hogy a kereskedelem kulcsfontosságú eleme a növekedést ösztönző és a szegénység elleni harcra irányuló stratégiáiknak. A piacok növekvő nyitottságához olyan politikáknak kell társulnia, amelyek igazságosan osztják szét a kereskedelmi előnyöket a fejlődő országok között és azokon belül az emberek szegénysorból való kiemelése érdekében (4. fejezet). Mindez különösen fontos a gazdasági válság kontextusában, amelynek következtében a kereskedelmi volumen mintegy 10%-kal csökkent, aláásva ezzel a kereskedelemben - mint a növekedés és a szegénység elleni harc motorjába - vetett bizalmat. A Segély a kereskedelemért program segítségével a fejlődő országok leküzdhetik azokat az információs, politikai, eljárási és infrastrukturális nehézségeket, amelyek sokuk számára a nemzetközi piacokhoz való hozzáféréstől és a módosabb országokkal való versenyből adódó előnyök kihasználásának gátjai. A program OECD általi legutóbbi felülvizsgálata szerint a 2005-ös indulás

óta jelentős előrelépés történt a kereskedelmi segélyek célba juttatása és az adományozók erőforrásainak arányos növelése tekintetében.

Az új globális környezetben az e téren és más fontos területeken lezajló fejlődés a mai DAC teljes átfelműködéséhez vezet. A jövőbeli DAC sokkal nagyobb figyelmet fog szentelni a szélesebb körű globális fejlesztési közösségnek, a politikák általános - tehát nem csak a segélyezési és fejlesztési körben érvényes - következetességének, illetve annak, hogy az olyan globális ügyek, mint a klímaváltozás vagy a méltányos világkereskedelem, politikák kidolgozására és végrehajtására épüljenek. Ehhez jobb és hatékonyabb politikai eszközökre lesz szükség, mindenekelőtt szakmai értékelésekre és statisztikákra (8. fejezet). Mindez azt jelenti, hogy hangsúlyosabb szerepet kap a hatásosság ellenőrzése és egymás elszámoltatása. Végül pedig sokkal átfogóbb és proaktívabb együttműködést eredményez, például a DAC-tagság kiterjesztésével. A DAC elnökének szavaival: „A fejlesztési együttműködésre úgy kell tekintenünk, mint a közös jövőbe irányuló stratégiai befektetésre. Globalizált világunkban mindez a stabilitás, a gazdasági integráció, az emberi biztonság és az esélyegyenlőség legfontosabb eszköze”.

© OECD 2010

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

